Evropski parlament
2019-2024

Odbor za zunanje zadeve

2022/2154(INI)

27.6.2023

OSNUTEK POROČILA

o priporočilu Evropskega parlamenta Svetu in podpredsedniku Komisije/visokemu predstavniku Unije za zunanje zadeve in varnostno politiko glede povečanja pravice do sodelovanja: legitimnost in odpornost volilnih procesov v neliberalnih političnih sistemih in avtoritarnih režimih (2022/2154(INI))

Odbor za zunanje zadeve

Poročevalec: Nacho Sánchez Amor

VSEBINA

Stran

OSNUTEK PRIPOROČILA EVROPSKEGA PARLAMENTA 3

OSNUTEK PRIPOROČILA EVROPSKEGA PARLAMENTA

Svetu in podpredsedniku Komisije/visokemu predstavniku Unije za zunanje zadeve in varnostno politiko glede povečanja pravice do sodelovanja: legitimnost in odpornost volilnih procesov v neliberalnih političnih sistemih in avtoritarnih režimih (2022/2154(INI))

Evropski parlament,

– ob upoštevanju Splošne deklaracije o človekovih pravicah in zlasti člena 21(3),

– ob upoštevanju Mednarodnega pakta o državljanskih in političnih pravicah ter njegovega splošnega komentarja št. 25 o pravici do sodelovanja pri upravljanju javnih zadev, glasovalnih pravicah in pravici do enakega dostopa do službe v javnem sektorju,

– ob upoštevanju člena 3 prvega protokola k Evropski konvenciji o varstvu človekovih pravic in temeljnih svoboščin (EKČP),

– ob upoštevanju člena 5(c) Mednarodne konvencije o odpravi vseh oblik rasne diskriminacije,

– ob upoštevanju deklaracije OZN o načelih za mednarodno opazovanje volitev,

– ob upoštevanju sporočila Komisije z dne 11. aprila 2000 o pomoči in opazovanju EU na volitvah (KOM(2000)0191),

– ob upoštevanju smernic OZN za države o učinkovitem izvajanju pravice do sodelovanja v javnih zadevah,

– ob upoštevanju skupnega sporočila Komisije in podpredsednika Komisije/visokega predstavnika Unije za zunanje zadeve in varnostno politiko z dne 25. marca 2020 z naslovom Akcijski načrt EU za človekove pravice in demokracijo za obdobje 2020–2024 (JOIN(2020)0005),

– ob upoštevanju člena 118 Poslovnika,

– ob upoštevanju poročila Odbora za zunanje zadeve (A9-0000/2023),

A. ker sta pravica državljanov, da volijo in so izvoljeni na periodičnih, resničnih in demokratičnih volitvah, temeljni in mednarodno priznani človekovi pravici;

B. ker člen 21 Splošne deklaracije o človekovih pravicah določa, da ima vsakdo pravico sodelovati pri upravljanju svoje države in da mora biti volja ljudstva, izražena na periodičnih, resničnih in splošnih volitvah, podlaga za vlado; ker to sporočilo poudarja tudi Mednarodni pakt o državljanskih in političnih pravicah;

C. ker je po mnenju Urada visokega komisarja OZN za človekove pravice pravica do sodelovanja na svobodnih in poštenih volitvah neločljivo povezana z drugimi temeljnimi pravicami, kot so svoboda pred diskriminacijo, svoboda izražanja ter

svoboda mirnega zbiranja in združevanja;

D. ker so resnične demokratične volitve nepogrešljiv vidik vključujočega upravljanja, saj državljani z njimi oblastem podelijo mandat;

E. ker več kot 75 % ljudi živi v nedemokratičnih državah, ki omejujejo njihove osnovne človekove pravice; ker zmanjševanje prostora za civilno družbo negativno vpliva na pravico do sodelovanja na resničnih volitvah;

F. ker se pravice do sodelovanja na resničnih volitvah ne spoštuje v avtokratskih in neliberalnih režimih, ki izvajajo lažne volitve, da bi utrdili svojo oblast; ker takšne volitve niso svobodne in poštene, na njih ni prave politične tekme, poleg tega pa tudi nedovoljeno omejujejo pravico do glasovanja in izvolitve;

G. ker avtokratski in neliberalni režimi vse bolj ustvarjajo zgodbo, v kateri svoje nedemokratične volitve predstavljajo kot resnične, da bi pridobili mednarodno in domačo legitimnost, ki pa je zaradi nedemokratične izvedbe volitev neupravičena; ker doma s to legitimnostjo krepijo skladnost ljudi ter njihovo podporo režimu in njegovi pravici do vladanja ter zmanjšujejo in spodbijajo vsakršno nasprotovanje režimu;

H. ker slabitev neodvisnosti sodstva in pravne države ter splošno demokratično nazadovanje v avtokratskih in neliberalnih režimih omogoča strategije legitimizacije teh režimov;

I. ker so avtokratski in neliberalni režimi razvili nove načine in strategije navidezne skladnosti, da bi odpravili stroške popolne skladnosti z mednarodnimi standardi opazovanja volitev, ne da bi se jim odkrito odpovedali; ker si vse bolj organizirano prizadevajo, da bi zagotovili mednarodno legitimnost svojih lažnih volitev;

J. ker sta se resnost in razsežnost napadov na nepristranske opazovalce volitev – vključno z nadlegovanjem, obrekovanjem, grožnjami, kršitvami pravic in fizičnim nasiljem – v zadnjih letih okrepila, kar povzroča negotovost v zvezi z njihovim pomembnim delom; ker EU meni, da so opazovalci volitev zaščitniki človekovih pravic;

K. ker napetosti med demokracijami in avtoritarnimi režimi postajajo vse bolj geopolitične; ker ta trend od EU zahteva, da svoje pomisleke glede demokratičnosti izpostavi na najvišji politični ravni, tudi z oblikovanjem več strateških zavezništev za demokracijo in z obravnavanjem demokracije kot strateškega interesa ter ključnega dela svojih geoekonomskih in trgovinskih strategij;

L. ker bi morala EU sprejeti sistematičen pristop k pravici do sodelovanja, med drugim z dokazovanjem svoje močne povezanosti s človekovimi pravicami, demokracijo in pravno državo;

1. priporoča Svetu in podpredsedniku Komisije/visokega predstavnika Unije za zunanje zadeve in varnostno politiko:

Ozaveščenost o pravici do sodelovanja na resničnih volitvah

(a) naj oblikujeta in izvajata odločnejše ukrepe EU za spodbujanje in zaščito pravice

do sodelovanja v okviru širše strategije za podporo človekovim pravicam in demokraciji;

(b) naj poudarjata medsebojno povezanost pravice do sodelovanja na resničnih volitvah z drugimi temeljnimi svoboščinami, zlasti s svobodo gibanja, mnenja in izražanja, zbiranja in združevanja ter pravico do nediskriminacije, brez katerih ni mogoče učinkovito uživati pravice do sodelovanja na resničnih volitvah; poleg tega poudarja ključno vlogo, ki jo ima pri tem pravna država;

(c) naj poenostavita pravico do sodelovanja v zbirki orodij EU za zunanje delovanje;

(d) naj priznata resnost težav, ki jih imajo prebivalci avtokratskih in neliberalnih režimov pri dostopu do nepristranskih informacij v zvezi z volitvami in razločevanju med propagando, ki jo podpira režim, vključno z zanesljivimi informacijami o kandidatih, izbirah pri volitvah in izvedbi volilnega postopka, kar jim onemogoča, da bi razumeli, ali so volitve resnično konkurenčne in ali se želje državljanov odražajo v rezultatih;

Orodja in postopki EU

(e) naj nasprotujeta zgodbi, ki jo spodbujajo avtokratski in neliberalni režimi, ki so jim državljani podelili mandate na podlagi resničnih volitev; naj v zvezi s tem oblikujeta celovito globalno strategijo EU za boj proti orodjem, ki jih ti režimi uporabljajo za legitimizacijo volitev, kot so lažni opazovalci in skupine za opazovanje volitev v senci, namesto standardiziranih mednarodnih misij;

(f) naj okrepita povezavo med opazovanjem volitev in širšo podporo EU človekovim pravicam in demokraciji z uporabo političnih orodij in orodij za sodelovanje; naj avtoritarne strategije za legitimizacijo volitev obravnavata kot prve simptome nedemokratičnih trendov in se ustrezno odzoveta;

(g) preprečevanje prizadevanj avtokratskih in neliberalnih režimov, da bi ustvarili lažno notranje dojemanje pristnosti svojih lažnih volitev; naj posebno pozornost namenita zlorabam informacijske in komunikacijske tehnologije s strani avtokratskih in neliberalnih režimov v zvezi z volitvami, ki jih izvajajo vse pogosteje, da bi negativno vplivali na sodelovanje s širjenjem propagande in dezinformacij ter z omejevanjem dostopa do informacij o zamislih in kandidatih opozicije;

(h) naj priznata bistveno vlogo civilne družbe pri delegitimizaciji lažnih volitev v očeh lokalnega prebivalstva; naj podpreta organizacije civilne družbe, zagovornike človekovih pravic in medije, tudi s krepitvijo zmogljivosti in komunikacijskimi strategijami ter z zbiranjem podatkov o kršitvah pravice do sodelovanja na resničnih volitvah; naj podpreta zlasti opazovalce lokalnih volitev, ki s svojimi dejavnostmi krepijo prepričanje ljudi, da se bo spoštovala njihova pravica do sodelovanja na resničnih volitvah;

(i) naj vključujeta podatke o resničnih volitvah in pravici ljudi, da se jih udeležijo, v okviru podpore človekovim pravicam in demokraciji pri projektih v okviru Instrumenta za sosedstvo ter razvojno in mednarodno sodelovanje – Globalna

Evropa ter Instrumenta za predpristopno pomoč, vključno s podporo opazovalcev volitev kot zagovornikov človekovih pravic; v ta namen naj podpreta Globalni kampus za človekove pravice;

(j) naj uporabita zbirko orodij za kulturno diplomacijo in mednarodne kulturne povezave za okrepitev pravice do sodelovanja, preprečevanje pripovedi avtokratskih in neliberalnih režimov, s katerimi skušajo legitimizirati lažne volitve, ter krepitev demokratične kulture v državah nečlanicah EU;

(k) naj bolj podpreta pobude, povezane z usposabljanjem in pridobivanjem znanja za opazovanje volitev;

(l) naj preučita možnost uvedbe stalnega razpisa za opazovanje volitev v okviru demokratične klavzule v sporazumih EU, splošne sheme preferencialov in enakovrednih mehanizmov, saj številne države trenutno niso naklonjene temu, da bi EU poslale povabilo za opazovanje volitev; naj podpreta parlamentarno skupino za podporo demokraciji in usklajevanje volitev ter njeno delo, zlasti v okviru opazovanja volitev;

(m) naj vključita izide misij EU za opazovanje volitev kot bistveni del splošnega okvira za odnose med EU in zadevno državo;

(n) naj obravnavata pravico do sodelovanja v državah, ki niso članice EU, v okviru dialogov EU o človekovih pravicah;

(o) naj uporabita globalni režim sankcij EU na področju človekovih pravic za osebe, ki so odgovorne za hude kršitve pravice do sodelovanja in standardov demokratičnih volitev;

(p) naj priznata vlogo misij EU za opazovanje volitev pri dokazovanju verodostojnosti volitev in dodatno izboljšata to orodje, tudi s povečanjem njegove prepoznavnosti;

Delovanje EU v mednarodnih forumih

(q) naj oblikujeta koalicijo demokratičnih držav in večstranskih institucij, kot sta Urad OVSE za demokratične institucije in človekove pravice ter Svet Evrope, za učinkovitejši boj proti legitimiziranju lažnih volitev v mednarodnih forumih, zlasti OZN;

(r) naj pospešita zamisel o pripravi smernic o pravici do sodelovanja na volitvah v Svetu OZN za človekove pravice z večjo vključenostjo lokalnih organizacij civilne družbe; naj ocenita možnost nadaljnjega razvoja in sistematizacije splošnega komentarja št. 25 k členu 25 Mednarodnega pakta o državljanskih in političnih pravicah za dokazovanje povezave med pravico do sodelovanja ter človekovimi pravicami in demokracijo, da bi se soočili z novimi izzivi, vključno s spletnimi dezinformacijami in porastom avtoritarnosti;

(s) naj obsodita spodkopavanje mednarodno razvitih standardov kot del prizadevanj za legitimizacijo volitev; naj namenita posebno pozornost zgodbam, ki kot vir

legitimnosti neresničnih volitev izpostavljajo alternativne vrednote, kot so normativna nadvlada nacionalne zakonodaje nad mednarodno razvitimi standardi, verske in tradicionalne vrednote, kulturne posebnosti ali agende, ki so usmerjene predvsem v razvoj;

(t) naj vodita prizadevanja za večjo prepoznavnost deklaracije OZN o načelih za mednarodno opazovanje volitev in dela organizacij, ki so jo podpisale in so dejavne na področju opazovanja volitev; naj razmislita o pozivu k posodobitvi seznama podpisnikov deklaracije o načelih za mednarodno opazovanje volitev, da se okrepi njena verodostojnost in vzpostavi jasen način za razlikovanje med pristnimi opazovalnimi skupinami in lažnimi opazovalci; naj raziščeta načine za spodkopavanje legitimnost skritih organizacij in lažnih opazovalcev;

(u) naj spodbujata izrecno opredelitev mednarodnih in nacionalnih nestrankarskih opazovalcev volitev kot zagovornikov človekovih pravic v ustreznih večstranskih forumih in v okviru stikov EU z drugimi mednarodnimi organizacijami ter vztrajata pri potrebni zaščiti nepristranskih opazovalcev volitev, da bodo lahko neodvisno in varno opravljali svoje naloge;

2. naroči svoji predsednici, naj to priporočilo posreduje Svetu in podpredsedniku Komisije/visokemu predstavniku Unije za zunanje zadeve in varnostno politiko.